

A döntőt a győri Kazinczy Ferenc Gimnázium csapata nyerte, felkészítő tanáruk *Lőrinczy Anna*. A versenyzők: *Adorján András, András Levente, Kapui Nikolett, Schmidt András, Török Dávid*. Jutalmuk egyhetes erdélyi körutazás, a magyarörmény és magyar, székely kultúra nevezetes helyeinek felkeresése.

A második helyet az Aszódi Evangélikus Gimnázium és Kollégium csapata szerezte meg – ők egynapos bécsi kirándulásra utazhatnak, ahol az örmény katolikus Mechitarista rend kolostorát és templomát, valamint múzeumát látogatják meg. *Dr. Péterfi Gábor* tanár úr készítette fel a diákokat: *Csellár Annamária, Dobrota Gitta, Nagy Dávid, Szőke Petra, Rosenberger Ármin*.

Kecskemét Bolyai János Gimnáziuma lett a harmadik helyezett, *Harkai Hajnalka* tanárnő vezetésével. A versenyző diákok névsora: *Balanyi Laura, Czere Patrícia, Dávid Nikolett, Lendvai Barnabás, Lakos Pál*. Jutalmul a Budapesti Örmény Katolikus Lelkésziséget, templomot és múzeumot tekinthetik meg, egy napos budapesti városnézéssel összekötve.

A Szegedi Tudományegyetem Gyakorló Gimnáziuma szereplésükért az Ifjúsági Caritas Egyesület különdíját, könyvutalványt kapták. A felkészítő tanáruk *Blazovich Péter* volt. A versenyzők névsora: *Békési Gergő, Palatinusz Gábor, Czinege András, Fuisz Bátor, Oláh Tamás*.

A Móricz Zsigmond Gimnázium versenyzői is egy könyvutalvány különdíjat nyertek a Ferencvárosi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat jóvoltából. Felkészítő tanáruk *Lugosi Zsolt* volt, a versenyzők névsora: *Jengibarjan Máté Ruben, Taraczky Dániel Sebestian, Bánszky Balázs, Galaczi Kitti, Ványi Zsuzsanna*.

Valamennyi versenyző és felkészítő tanár könyvjutalomban is részesült.

BJ

Hogyan látszott a verseny a kispadról?

Előzetesként megjegyzem, mint az ötletgazda és főszervező férje, kezdettől fogva részt vettem a verseny előkészítésében és lebonyolításában, ezért megjegyzéseimet ahhoz hasonlítom, mint amikor egy edző felkészíti a „versenyt”, majd ül a kispadon és szurkol, hogy sikeres legyen.

Már a belépés pillanatában látszott számomra valami megnyugtató fény a belépő diákok szemében, amint belépve

körbenéztek a Móricz aulájában. Valami hihetetlen nyugalom és bizalom. Maga a környezet is szép és megnyugtató volt. Semmi félelmet nem láttam, egy kis drukkk kivételével. Ők bíztak magukban és tudásukban. Megnyugodtam, „jó meccs lesz”. Bárki győz is, szép játék lesz.

Pedig ez a verseny igencsak ugrás volt a sötétbe. Sokan nem is értették és rákérdeztek: örmény vetélkedő nem örmény

közösségekben? Igen. Ez a verseny unikum és korszakalkotó a maga nemében. Unikum, mert ilyen még nem volt, korszakalkotó, mert megpróbál egy nemzetet - a magyart - megtanítani arra, hogy vannak történelmi nemzetiségei, amelyek nem valamiféle idegen test, idegen kultúrával. Nem „multikulti”, párhuzamos kultúra, hanem a magyar kultúra és hagyományvilág foglalja magába a történelmi nemzetiségek kultúráját is.

Technikailag az elődöntő és a döntő között óriási különbség volt, mert az online elődöntő során minden segédanyag használata megengedett volt. Ezzel az volt a célunk, hogy ne az legyen, hogy kijelölünk egy „tankönyvet”, amelyet meg kell tanulni, majd azt kikérdezzük, mint a vizsgán. Igen széles körben, sok anyagot jelöltünk meg felkészülésre, tudva, hogy az ennyi idő alatt önképzéssel megtanulhatatlan. Nem is kívántuk a megtanulást, csak azt, hogy a témákat egymás között felosztva áttekintsék az irodalmat, annak tartalmát és megtanulják, mit hol keressenek. A cél tehát az volt, hogy széles látókörben tudjanak keresni, ezzel beoltva a diákokat az örmény kultúra, történelem, hagyomány létével. Az elődöntő során a diákok igen jól használták az irodalmat és természetesen az internet adta lehetőségeket. Így fordulhatott elő, hogy volt egy csapat, amelyik szinte a maximális pontot érte el, ami egyébként örmény gyökérűek között is lehetetlen lenne. Az első fordulóval elértük azt a célt, hogy több mint 100 diák, akik eddig semmit nem tudtak az örménységről, ma már „megferdődött” ezzel a kultúrával valamilyen fokon. Ez már komoly eredménynek számít.

A döntőben változott a stratégia. Itt most csak az öt összedugott fej számított. Természetesen ez volt a legizgalmasabb a szervezők számára, vajon az elküldött, ajánlott anyagokból mi maradt meg a fejekben.

A nehézséget a levezető tanár oldotta, ugyanis az elődöntő során az általánosan alkalmazott, direkt, rákérdezős kérdések nagy részét felváltotta a ma használatos kérdezősi forma. Megmondjuk a megoldást, csak találd meg a többi között. Ez a teszt vizsgákon gyakori módszer, amelynél vannak kapaszkodók, pl. biztosan kizárható, valamint az a tudat, hogy a helyes megoldásra szerencsével is rá lehet találni. Persze ez az esélye a többieknek is megvan. No de ne ugorjunk akkorát előre.

Természetesen szükségesek az alapkérdések, mint Örményország földrajza, népessége, a diaszpórák, történelmi események sarokkövei, az örmény írásbeliség, stb., amelyeket illik tudni. Ezen az úton haladva viszonylag rövid idő alatt, 15-20 kérdés után a verseny befejezhető lett volna, megvannak a helyezettek. A szervezők gondolták, oldani kell a monotonitást, de legfőképpen más pályára kell terelni a versenyt, ezért nagyon sok érdekes kérdést találtak ki. Kelltt fülelni, szagolni, ízlelni, látni. No, ez hogyan is van? Itt is a teszt szokásos formáját alkalmazták, bekeverték a helyes megoldást a helytelenek közé. Volt nemzetiségi divatbemutató, sütemény-ízlelés, fűszerek szaglászása, népzene hallgatása, stb. Természetesen mindegyiknél az örményt kellett kiválasztani. Ezek a feladatok azért is voltak újszerűek, mert a problémát nem csak az jelentette, hogy felismerjük melyik az örmény, hanem az, hogy sok fiatalnak teljesen idegen világ a konyha, a népművészet, a népzene. Fialtaljunk jól vizsgáztak, sokat eltaláltak. Pedig ilyen tantárgyakat ritkán oktatnak az iskolákban, még magyar kultúrkörben sem.

Élmény volt látni, hogyan mustrálják a kicsi zöld kúpocskákat a fűszerek között. Mit is kereshet itt? Hiába nézték meg a gyermekgyógyászati filmeket a hurut főzéséről,

a való életben idegen volt számukra a hurut kúpcoska. A „lavast”, örmények „kenyerét” sokan pergament papírnak gondolták, mert mint tálcára egy darab lavas-kenyérre raktuk ki a vizsgafeladatokat. Felmerült bennem, hogy mennyivel hatékonyabb az ilyen oktatás, mint a több órás előadás.

Nagy örömeinkre szolgált, hogy két speciális témakörben minden csapat kiválóan teljesített. Az egyik témakör: az otthoni környezetük előzetes tanulmányozása és 5 perces beszámoló, milyen örmény nyomokat találtak. Volt, aki a levéltárat kutatta, mások a környezetükben élő és halott emberek leszármazottait keresték fel és foglalták össze munkásságukat. Természetesen több csapat kereste meg a környezetében működő örmény nemzetiségi önkormányzatokat és azok munkáját mutatta be. Be kell vallanom, hogy ha mást nem is csináltunk volna, már akkor elértük volna célunkat, a nem örmény nemzetiségi gyökerű fiatalok többit tettek az örmény gyökerek kutatása terén, mint sok más, aki örmény gyökerűnek vallja magát.

A másik szabadon választható feladat még lélekemelőbb volt. Minden csapatnak fel kellett készülni valamilyen 5 perces produkcióra, amely produkció kapcsolódik az örménységhez. A csapatok teljesen eltérő produkciókkal álltak elő és kiváló teljesítményt nyújtottak. Az egyik csapat látványkonyha jelleggel egy örmény salátát készített, a közönség szeme előtt. Más csapat egy közös prezentációban az Örmény Genocídiumot mutatta be. A harmadik csapat az örmény ember 5 jellemző tulajdonságát (harcias, kitartó, eszes, stb.) mutatta be örmény történelmi személyeken keresztül. A negyedik csapat egy örmény tanmesét mutatott be, játszott el és végül egy csapat zenés-táncos produkcióval készült. A produkciók nem voltak összehasonlíthatóak,

de a zsűri minden csapatot a felkészülésért, a kutatásért és előadásért, oktató hatásukért maximális pontszámmal jutalmazta. A helyzetet úgy foghattuk fel, mint amikor az általában nem örmény gyökerű diákok oktatják az örmény kultúrát és hagyományokat a sorokban ülő, általában örmény gyökerű közönségnek. Szinte elsírtam magamat, több mint 20 éves „örménykedésem” során ez volt a csúcspont. Mondhatom, ezt a 2x5x5 perces produkciót nem lehet felülmúlni, legyen az akár milyen szép örmény tánc, vagy dudok zene. Életem nagy pillanatai voltak ezek.

Természetesen mint verseny, itt is voltak helyezettek, bár szívem szerint mind a 25 fiatal első díjban részesítettem volna. El kellene őket vinni Erdélybe, hogy élőben lássák a szamosújvári, csíkszépvízi, gyergyószentmiklósi, erzsébetvárosi templomokat és nem homályos fényképekről kitalálni, melyik hol van. Megérdemelnék, hogy mindannyian lássák a Gyilkos tót, a Békás szorost és a többi gyönyörű helyet. De sajnos csak egy csapatnak adatik meg ez a lehetőség.

De bízom a Jóistenben és remélem egyszer mindannyiuknak lesz módja megismerni az erdélyi örmények gyönyörű szülőföldjét, Erdélyt. Hiszek benne, hogy a felkészülés során annyira beoltotta őket ez a gazdag kultúra, hogy valamikor, életük folyamán igényelni fogják a személyes találkozást Erdéllyel, az erdélyi emberekkel.

A projekt kezdeti időszakában azon is gondolkodtunk, hogy mely úton lehet a leghatékonyabban elfogadtatni egy nemzetiséget, jelen esetben az erdélyi örmény - örmény nemzetiséget a teljes nemzet által. Lehet bemutatni szép nemzetiségi táncokat, énekeket, de azokat mások csak úgy nézik, mint egy szép produkciót. Tetszik nekik, tapsolnak, szép méltató cikkek jelennek meg az újságokban. De ezek mindig

is idegenek maradnak, egy idegen kultúra, amely csodás. A célunk az volt, hogy ne úgy tekintsenek egy történelmi nemzetiség kultúrájára, mint egy idegenre, hanem vegyék észre: ez a kultúra már beépült a magyar kultúrába, ez a kultúra már az enyém, csak nem vettem észre. Az a fűszer a piacon már magyar, nem is tudjuk megkülönböztetni. Az a zeneszerző, aki megkomponálta a János vitézt, az már magyar, kevesen tudják, hogy örmény gyökerekkel rendelkezik. Az a festő, aki Nagybányán fiatal magyar művészek nagy csoportját oktatta, nevelte, az most örmény, vagy magyar? Mindkettő. Magyarörmény. Egy elfogadott történelmi nemzetiséghez tartozó (több mint 100 éve honos) festő, zenész, tudós, politikus, sportoló, vagy egyszerű munkás többes identitással rendelkezik, részben magyar, részben örmény, horvát, német, stb. E versenysorozattal ezt a célt kívántuk elérni,

természetesen a hivatalos célkitűzéseken túl (emlékezés a 100 évvel ezelőtt megtörtént Örmény Genocídiumra, emlékezés a 300 évvel ezelőtt elhunyt *Verzár Oxendius* püspökre, aki visszavezette Rómához az erdélyi örményeket, akik örmény katolikusokká lettek).

Azzal a produkcióval, amikor egy alapvetően nem örmény gyökerű diákcsoport egy prezentációban bemutatja az Örmény Genocídiumot, azt jelenti számunkra, hogy a Magyar Nemzet elismerte az Örmény Genocídium tényét.

Összefoglalva: a verseny rendkívül érdekes és hasznos volt mind a versenyzők, mind a nézők, hallgatók, szervezők számára. Feltétlenül érdemesnek tartjuk tapasztalatainkat kamatoztatva folytatni a szép kultúránk bemutatását újabb verseny szervezésével, szülőföldünkön, Erdélyben.

Balogh Jenő

Elkezdődött a döntő